

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФІЛАКТИЧНОЇ
ТА КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ» ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СПРАВАМИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з наукової роботи
професор Юрій Яценко

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА

для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії

Термін навчання 4 роки

Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність 222 «Медицина»
(шифр і назва спеціальності)

Схвалено Науково-методичною радою ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС 03. 02.2022 р.
(протокол № 2)

Розробники програми:

Зюков Олег Леонідович, д.мед.н. 14.02.03 - соціальна медицина, професор, головний лікар, заступник директора з клінічної роботи, головний науковий співробітник наукового відділу організації медичної допомоги.

Ошивалова Олена Олександрівна, д.мед.н. 14.02.03 - соціальна медицина і 14.01.20 - шкірні та венеричні хвороби, доцент, заступник головного лікаря з організаційно-методичної роботи та якості надання медичної допомоги, провідний науковий співробітник наукового відділу організації медичної допомоги.

Кондратюк Наталія Юріївна, к.мед.н. 14.02.03 - соціальна медицина, доцент, провідний науковий співробітник наукового відділу організації медичної допомоги.

1. Загальні відомості

Назва дисципліни	Соціальна медицина
Розробники робочої програми	Зюков Олег Леонідович , д.мед.н. 14.02.03 - соціальна медицина, професор, головний лікар, заступник директора з клінічної роботи, головний науковий співробітник наукового відділу організації медичної допомоги. Ошивалова Олена Олександрівна , д.мед.н. 14.02.03 - соціальна медицина і 14.01.20 - шкірні та венеричні хвороби, доцент, заступник головного лікаря з організаційно-методичної роботи та якості надання медичної допомоги, провідний науковий співробітник наукового відділу організації медичної допомоги. Кондратюк Наталія Юріївна , к.мед.н. 14.02.03 - соціальна медицина, доцент, провідний науковий співробітник наукового відділу організації медичної допомоги.
Контактний телефон	(044) 254-64-00 (044) 284-71-07
E-mail:	clinicgovua@gmail.com
Сторінка на сайті	http://clinic.gov.ua/

2. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Соціальна медицина» є складовою загальної освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 222 «Медицина» та розрахована на 16 кредитів ECTS (480 годин – 250 годин аудиторних занять і 250 годин самостійної роботи).

Програма розрахована для керівників (розділ 1 Класифікатора професій (ДК 003-2010) та професіоналів (розділ 2), що за рівнем кваліфікації за дипломом про повну вищу освіту відповідають рівню магістра за напрямом підготовки «Медицина», (спеціальності «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа», «Стоматологія») та відповідають наступним кваліфікаційним вимогам: проходження інтернатури за однією зі спеціальностей медичного профілю з наступною спеціалізацією з організації і управління охороною здоров'я – післядипломна спеціалізація за фахом «Організація управління охороною здоров'я», наявність сертифіката лікаря-спеціаліста та посвідчення про присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії з цієї спеціальності.

Робоча програма підготовки докторів філософії складена на основі Закону України «Про вищу освіту», «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Положення про підготовку докторів філософії Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами.

Предметом навчальної дисципліни «Соціальна медицина» є засади формування і реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я, громадського здоров'я; сучасний досвід щодо організації, управління та фінансування систем охорони здоров'я; організаційний та інформаційний менеджмент; медичне законодавство і право; маркетинг в охороні здоров'я; управління фінансами та

економіки охорони здоров'я, страхування; управління кадрами, матеріально-технічними ресурсами; організація медичного обслуговування населення, управління якістю медичних послуг; стратегічне та бізнес планування.

Міждисциплінарні зв'язки: «Основи наукознавства. Медична інформатика та елементи доказової медицини, охорона прав інтелектуальної власності» «Філософія», «Психологія спілкування», «Основи менеджменту в охороні здоров'я».

3. Політика навчальної дисципліни

Політика щодо дотримання норм етики та деонтології, а також принципів академічної доброчесності здобувачами вищої освіти:

- дотримання принципів толерантності, доброзичливості та виваженості у спілкуванні зі здобувачами та викладачами, пацієнтами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;

- дотримання позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології у навчальних ситуаціях;

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо відвідування та відпрацювання пропущених занять здобувачами вищої освіти:

- присутність здобувачів на всіх лекційних та практичних заняттях, а також, підсумковому модульному контролі є обов'язковим (окрім випадків з поважних причин).

- відпрацювання пропущених здобувачами занять відбувається згідно з графіком відпрацювання, а також консультацій викладачів.

4. Розподіл навчальних годин.

Вид заняття / підсумкового контролю	Кількість годин
I Нормативна складова 354 години /12 кредитів ECTS	
Лекції	44
Практичні заняття	80
Семінарські заняття	60
Самостійна робота	170
II Варіативна складова 120 годин / 4 кредити ECTS (2 модулі за спеціальною підготовкою з соціальної медицини на вибір)	
Заключна атестація (тестування, іспит)	6
Всього годин / кредити ECTS	480 годин / 16 кредитів ECTS

5. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основною метою навчальної дисципліни є забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців в галузі охорони, удосконалення та оволодіння ними високого рівня загальнопрофесійних, спеціалізовано-професійних, дослідницьких, аналітичних компетенцій, який забезпечує продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем, проведення самостійного оригінального наукового дослідження за основними напрямками, викладеними у паспорті спеціальності

14.02.03 – соціальна медицина задля досягнення рівня знань і вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог для отримання ступеня доктора філософії (PhD).

Згідно з Національною рамкою кваліфікацій особи, які навчаються в аспірантурі зі спеціальності "Соціальна медицина" за цією програмою, мають відповідати восьмому кваліфікаційному її рівню, що передбачає здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей в сфері формування і реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я, громадського здоров'я; досвіду інших країн щодо організації, управління та фінансування систем охорони здоров'я; організаційного та інформаційного менеджменту; науково обґрунтованим фактичним даним, медичного законодавства і права; розуміння процесів прийняття рішень і позицій практикуючих працівників охорони здоров'я; маркетингу в охороні здоров'я; управління фінансами та економіки охорони здоров'я, страхування; управління кадрами, матеріально-технічними ресурсами; загального охоплення населення медичними послугами; біостатистики та доказової медицини; управління якістю; стратегічного та бізнес планування.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціальна медицина» є:

- ознайомити здобувачів з передовими концептуальними та методологічними знаннями в галузі соціальної медицини і на межі предметних галузей, сучасними стратегіями розвитку сфери охорони здоров'я, закладу охорони здоров'я, фінансового менеджменту, маркетингу, управління кадровими ресурсами та управління змінами;
- надати уміння проводити критичний аналіз, вирішувати значущі соціальні, наукові та інші проблеми щодо еволюційного становлення та пріоритетних напрямів розвитку сфери охорони здоров'я та її підсистем, видів медичної допомоги;
- сформувати навички щодо застосування елементів економічного та політичного аналізу, впровадження ефективних та дієвих змін, оцінки і синтезу нових та складних ідей, розробки та реалізації проєктів, включаючи власні дослідження;
- надати знання з напрямків формування громадського здоров'я, організаційних форм, видів та методів діяльності медичних організацій, підвищення ефективності, доступності та якості медичної допомоги
- надати уміння та навчити здатності до спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі наукової та/або професійної діяльності.

6. Компетентності та результати вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральні компетентності:

- опанування когнітивними навичками, які демонструють розуміння теоретичних знань і критичне осмислення теорії і практики, оцінку наявних знань та ідей, здатність до аргументації для захисту дослідницької позиції по відношенню до інших досліджень, тощо, комунікаційними навичками для глибокого розуміння, використання і критичного відношення до теоретичних положень і методик;
- засвоєння етичних принципів, які застосовуються до сфери дослідження, нормативів і стандартів проведення досліджень і впровадження фактичних даних в практику;
- оволодіння технічними та творчими навичками встановлення причинно-наслідкових зв'язків та здатністю розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проведення системного власного наукового дослідження в галузі охорони здоров'я і представлення його результатів на основі теоретичних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівня.

ЗК2. Вміння працювати самостійно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК3. Здатність до абстрактного креативного мислення, виявлення, отримання, систематизації, синтезу й аналізу інформації з різних джерел із застосуванням сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності.

ЗК4. Вміння спілкуватись і працювати у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї та приймати обґрунтовані рішення для досягнення поставлених цілей.

ЗК6. Вміння оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК7. Здатність готувати наукові тексти, представляти, обговорювати, вести дискусії та наукову полеміку щодо результатів своєї наукової роботи державною та іноземною мовами в обсязі, достатньому для повного розуміння, демонструючи культуру наукового усного і писемного мовлення.

ЗК8. Вміння планувати та управляти часом.

ЗК9. Здатність виявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК3. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, вміти розробляти та управляти науковими проектами, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини.

СК4. Володіти сучасними методами наукового дослідження, вміти обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень, порівнювати їх з результатами інших вітчизняних і зарубіжних науковців з обраної спеціальності, робити обґрунтовані та достовірні висновки, створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси.

СК6. Здатність знаходити шляхи можливого використання отриманих результатів для подальшого розвитку науки.

СК7. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК8. Здатність володіти професійною іноземною мовою, вільно сприймати, обробляти та відтворювати інформацію іноземною мовою на загальні та фахові теми, вміти вести наукові дискусії, виявляти і вирішувати наукові задачі та проблеми у межах обраної спеціалізації з дотриманням норм наукової етики і академічної чесності.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність у межах обраної спеціалізації, застосовуючи традиційні та інноваційні методи, прийоми, засоби тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціальна медицина» здобувач наукового ступеня «Доктор філософії» повинен:

В рамках компетенції «Знання»:

– володіти знаннями в сфері соціальної медицини (основи менеджменту, біостатистики та доказової медицини, маркетингу в охороні здоров'я, економіки охорони здоров'я, страхування), державної соціальної політики та політики в галузі

охорони здоров'я в умовах суспільних трансформацій, медичного законодавства і права, у т.ч. міжнародного та європейського законодавства з питань охорони здоров'я;

- володіти інформацією про досвід зарубіжних країн щодо організації та управління систем охорони здоров'я, стратегічні пріоритети системи охорони здоров'я, соціально-економічну та демографічну ситуацію в світі та в Україні, показники стану здоров'я населення;

- знати основи стратегічного та оперативного планування, принципи оперативного і прогностного (перспективного, стратегічного) аналізу, методи статистичного, економіко-математичного і інших методів економічного аналізу;

- володіти знаннями про сучасні економічні, організаційні, медичні та управлінські технології; підходи до управління якістю медичної допомоги;

- знати етичні принципи, які застосовуються до сфери проведення наукового дослідження.

В рамках компетенції «Уміння»:

- визначати стратегічні цілі і завдання розвитку сфери охорони здоров'я на основі результатів системного аналізу соціально-економічного стану розвитку держави;

- аналізувати програми розвитку сфери охорони здоров'я, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу, вітчизняний і зарубіжний досвід їх реалізації в контексті європейської інтеграції та проводити оцінку ефективності діючих форм і методів державного управління сферою охорони здоров'я;

- використовувати технології управління, планування, організації та контролю виконання завдань програм і проектів розвитку системи охорони здоров'я відповідної території, досвід інших країн щодо організації та управління системами медичного обслуговування, сучасні системи електронної медичної інформації;

- проводити оцінку стану здоров'я населення за допомогою статистичних методів, аналіз фінансово-економічної діяльності з позицій системного підходу, ресурсного забезпечення та діяльності на підставі медико-статистичної інформації.

В рамках компетенції «Комунікація»: знати правила ділового етикету, усної та письмової презентації результатів дослідження, підготовки та проведення навчальних занять (педагогічною діяльністю), управління науковими проектами та/або написання пропозицій на фінансування наукових досліджень тощо, спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю, у т.ч. використання і критичного відношення до теоретичних положень, методик, аргументацію для захисту дослідницької позиції по відношенню до інших досліджень.

В рамках компетенції «Автономність і відповідальність»:

- володіти методологією і методами наукового аналізу;

- ініціювати використання отриманих результатів наукового дослідження, впровадження змін, удосконалених процесів, процедур, стандартів та вимог, нових інформаційних та медичних технологій в діяльність сфери охорони здоров'я;

- обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку системи охорони здоров'я та її підсистем, шляхів та напрямків, профілактики захворювань, підвищення ефективності та якості медичної допомоги; використання та розвиток особистих лідерських здібностей.

Програмними результатами навчання (ПРН), на формування яких спрямована навчальна дисципліна «Соціальна медицина», є:

ПРН 1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в науковій діяльності.

ПРН 2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.

ПРН 3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

ПРН 4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення

ПРН 5. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН 6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

ПРН 7. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини.

ПРН 8. Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту.

ПРН 9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.

ПРН 10. Використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці та суспільстві.

ПРН 11. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН 12. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН 13. Управляти роботою колег, міждисциплінарної команди.

ПРН 14. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

ПРН 15. Демонструвати академічну добросовісність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

7. Короткий зміст програми навчальної дисципліни «Соціальна медицина»

<i>Нормативна частина</i>						
Номер модуля	Назва модуля (розділу)	К-сть кредитів	Кількість академічних годин			Форми контролю
			Всього	Аудиторних	Самостійна робота	
Модуль 9	Системи охорони здоров'я. Механізми впровадження державної політики з охорони громадського здоров'я	2	60	38	22	Залік
Модуль 10	Менеджмент в системі охорони здоров'я	2	60	36	24	Залік
Модуль 11	Медико-статистична інформація в сфері охорони здоров'я	2	60	30	30	Залік
Модуль 12	Економіка охорони здоров'я та медичне страхування	2	60	30	30	Залік
Модуль 13	Управління закладом охорони здоров'я	2	60	30	30	Залік
Модуль 14	Організація забезпечення якості медичної допомоги в закладі охорони здоров'я	2	54	20	34	Залік
Разом нормативна частина		12	354	184	170	
<i>Варіативна частина</i>						
Модуль 15	Законодавство у сфері громадського здоров'я	2	60	30	30	Залік
Модуль 16	Політика прийняття рішень в охороні здоров'я	2	60	30	30	Залік
Модуль 17	Маркетинг у сфері охорони здоров'я	2	60	30	30	Залік
Модуль 18	Стратегічний менеджмент	2	60	30	30	Залік
Разом варіативна частина (2 модулі на вибір)		4	120	60	60	
Заключна атестація			6	6		Тестування, іспит
Всього годин з навчальної дисципліни «Соціальна медицина»		16	480	250	230	

8. Структура навчальної дисципліни

№ пп модулів	Назва модулів	Кредити ECTS	Лекції	Семинарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
Нормативна складова (модулі за спеціальною підготовкою з соціальної медицини)							
Модуль 9	Системи охорони здоров'я. Механізми впровадження державної політики з охорони громадського здоров'я.	2	12	14	12	22	60
9.1	Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та підходи до визначення державної політики з охорони здоров'я в Україні.		4	4	4	8	20
9.2	Державна політика у галузі охорони здоров'я. Роль центральної та регіональної виконавчої влади у виробленні та реалізації державної політики з охорони здоров'я населення України.		4	6	4	6	20
9.3	Системи охорони здоров'я: міжнародний досвід		4	4	4	8	20
Модуль 10	Менеджмент в системі охорони здоров'я	2	8	18	10	24	60
10.1	Еволюція менеджменту. Менеджер в системі охорони здоров'я.		2	2	2	6	12
10.2	Основні функції управління та їх реалізація в сучасних умовах.		2	4	2	4	12
10.3	Технологія процесу управління.			4		2	6
10.4	Загальна характеристика, технологія і організація процесу управління.		2	4	4	2	12
10.5	Системний підхід в управлінні, практика застосування.			2		6	8
10.6	Апарат управління як складова частина системи.		2	2	2	4	10
Модуль 11	Медико-статистична інформація в сфері охорони здоров'я	2	6	14	10	30	60
11.1	Звітна та облікова документація.		2		2	6	10
11.2	Методичні підходи до вивчення стану здоров'я населення. Сучасні тенденції стану здоров'я населення України.		2	4		4	10
11.3	Статистика мережі охорони здоров'я: забезпеченість матеріальними, фінансовими та трудовими ресурсами. Інформаційне забезпечення закладів охорони здоров'я			4	2	6	12
11.4	Економічні і соціальні детермінанти				2	4	6

№ пп модулів	Назва модулів	Кредити ECTS	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
11.5	Методи статистичної обробки медико-статистичної інформації в закладах охорони здоров'я, прийняття управлінських рішень		2	4	2	6	14
11.6	Медичні інформаційні системи. Забезпечення єдиного інформаційного простору, електронна медицина (E-health). Інформатизація медичної освіти			2	2	4	8
Модуль 12	Економіка охорони здоров'я та медичне страхування	2	8	12	10	30	60
12.1	Функції систем фінансування охорони здоров'я. Механізми та методи фінансування, оплата праці в сфері охорони здоров'я		2	2	2	6	12
12.2	Економічний аналіз в охороні здоров'я. Аналіз мінімізації витрат (CMA). Аналіз "витрати – результативність" (CEA). Аналіз "витрати – вигода" (CBA). Аналіз типу "витрати – корисність" (Cost-utility analysis – CUA).			2	2	6	10
12.3	Державно-приватне партнерство		2	2	2	6	12
12.4	Медичне страхування, як система організаційних та фінансових заходів щодо забезпечення надання медичної допомоги. Моделі медичного страхування.		2	2	2	6	12
12.5	Система обов'язкового соціального медичного страхування (ОСМС). Добровільне медичне страхування (ДМС) Принципові відмінності систем ОСМС і ДМС. Управління якістю страхових медичних послуг		2	2	4	6	14
Модуль 13	Управління закладом охорони здоров'я	2	8	12	10	30	60
13.1	Види та характеристики організаційних структур, побудова та розвиток закладу. Зовнішнє середовище закладу. Стратегічне управління та планування як спосіб досягнення конкурентної переваги організації. SWOT аналіз		2	2	2	6	12
13.2	Управління закладом охорони здоров'я.				2	6	8
13.3	Лідерство, формування команди, делегування функцій, управління змінами, комунікації.		2	2	2	6	12

№ пп модулів	Назва модулів	Кредити ECTS	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
13.4	Управління кадрами закладу охорони здоров'я. Мотивація та стимулювання праці, атестація кадрів. Планування і організація заходів безперервного професійного розвитку та вдосконалення працівників закладу охорони здоров'я		2	4	2	6	14
13.5	Організаційно-правові питання управління матеріальними ресурсами закладу охорони здоров'я. Управління витратами (лікарські засоби, обслуговування та ремонт медичних виробів та обладнання тощо)		2	4	2	6	14
Модуль 14	Організація забезпечення якості медичної допомоги в закладі охорони здоров'я	2	2	10	8	34	54
14.1	Складові забезпечення якості медичної допомоги: ресурси (кадри, матеріально-технічні), організація та технології надання медичної допомоги.		2	4	2	4	12
14.2	Стандартизація в охороні здоров'я			4		6	10
14.3	Організація контролю якості медичної допомоги в закладі охорони здоров'я			2	2	4	8
14.4	Підготовка статті в науковому виданні, яке включене до міжнародної наукометричної бази Scopus та консультації				4	20	24
Разом нормативна складова		12	44	80	60	170	354
Варіативна складова (модулі за спеціальною підготовкою з соціальної медицини на вибір)							
№ пп модулів	Назва модулів	Кредити ECTS	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 15	Законодавство у сфері громадського здоров'я	2	8	12	10	30	60
15.1	Законодавство з питань охорони здоров'я населення, громадського здоров'я		2	2	2	6	12
15.2	Законодавче врегулювання фінансових і економічних відносин у системі охорони здоров'я України.			2	2	6	8
15.3	Законодавче регулювання діяльності сфери охорони здоров'я з метою оптимального поєднання державного впливу та		2	2	2	6	12

№ пп модулів	Назва модулів	Кредити ECTS	Лекції	Семинарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
	ринкових механізмів.						
15.4	Регулювання підприємництва в охороні здоров'я		2	2		4	8
15.5	Автономізація закладів охорони			2	2	4	8
15.6	Правові та етичні аспекти медичної діяльності		2	2	2	4	10
Модуль 16	Політика прийняття рішень в охороні здоров'я	2	6	14	10	30	60
16.1	Основи політики прийняття рішень в сфері охорони здоров'я. Технологія розробки та прийняття управлінських рішень.		2	2	2	4	10
16.2	Планування реалізації управлінського рішення як фаза процесу управління.			2		4	6
16.3	Регулювання діяльності системи як фаза процесу управління.			2		4	6
16.4	Контроль реалізації управлінського рішення як фаза процесу управління			2		4	6
16.5	Управління змінами : організаційні зміни, їх види, моделі		2	2	2	4	10
16.6	Прогнозування потенційних впливів політичних рішень на громадське здоров'я		2		2	4	8
16.7	Комунікації: види, організація переговорів, презентацій, виступів.			2	2	4	6
16.8	Конфліктні ситуації: управління, стратегії розв'язання конфлікту			2	2	2	6
Модуль 17	Маркетинг у сфері охорони здоров'я	2	10	10	10	30	60
17.1	Теорія маркетингу		2	2	2	4	10
17.2	Медичні послуги, їх маркетингове значення.			2		6	8
17.3	Маркетингові можливості в сфері охорони здоров'я (інструменти планування, аналіз маркетингового середовища, конкуренція, цільові ринки, ринкові сегменти)		2	2	2	4	10
17.4	Формування маркетингового рішення: маркетингова стратегія, маркетингові комунікації, моніторинг і оцінка маркетингової програми, управління набором послуг, орієнтованих на		2	2	2	6	12

№ пп модулів	Назва модулів	Кредити ECTS	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
	споживача						
17.5	Маркетинг-мікс медичних послуг		2	2	2	6	12
17.6	Маркетингова програма: моніторинг і оцінка		2		2	4	8
Модуль 18	Стратегічний менеджмент	2	8	12	10	30	60
18.1	Стратегічний менеджмент. Сутність і концепція розвитку. Теоретичні основи стратегічного менеджменту		2	2	2	6	12
18.2	Механізм формування стратегії розвитку. Типи стратегій розвитку бізнесу		2	2	2	4	10
18.3	Функціональні стратегії: фінансова, маркетингова, виробництва, кадрова, інноваційна, інвестиційна стратегія			2	2	6	10
18.4	Процес розробки і реалізації стратегії		2	2		6	12
18.5	Портфельний аналіз у розробці стратегії			2	2	4	8
18.6	Бізнес-планування діяльності надавачів медичних послуг		2	2	2	4	8
Разом варіативна частина		4		60		60	120
Заключна атестація (тестування, іспит)				6			6
Всього спеціальна підготовка з соціальної медицини		16		250		230	480

9. Методи навчання

- Вербальні (лекція, пояснення, консультація).
- Наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація).
- Пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні (надання готової інформації викладачем та її засвоєння аспірантами).
- Практичні (проведення експерименту, дослідження, проведення медичної практики виконання графічних робіт).
- Метод проблемного викладу (навчання аспірантів на проблемних ситуаціях з метою підготовки до роботи в реальних умовах медичної практики, підготовки до презентацій результатів власних досліджень, просвітніх матеріалів).
- Частково-пошуковий або евристичний (оволодіння окремими елементами пошукової діяльності: викладач формулює проблему, аспіранти – гіпотезу).

10. Методи оцінювання

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда. Методи письмового контролю: тематичний поточний письмовий тестовий контроль, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач та завдань (ситуаційне компетентісне завдання).

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, виступ з доповіддю, виконання презентації за темою, самостійного опрацювання, виконання індивідуального дослідного завдання.

Модуль включає бали за поточну роботу на навчальній практиці (опитування за темою, виконання самостійної роботи, виконання практичних завдань, вирішення ситуаційних задач та завдань, тестування).

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на навчальній практиці, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожній навчальній практиці засвоєння теми змістового модулю (поточний контроль).

Оцінка за навчальний модуль виставляється за двобальною шкалою: «зараховано» або «незараховано» та визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), що виставляється на кожному навчальному занятті за відповідною темою та кількістю балів за виконання індивідуальних завдань аспірантом.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант при вивченні навчальних модулів – 120 балів, (100%), мінімальна – 70 балів.

Підсумковий контроль (іспит) здійснюється по завершенню вивчення всіх тем навчальної дисципліни на останньому контрольному занятті. Максимальна кількість

балів, яку може набрати аспірант при складанні підсумкового контролю (іспиту), становить 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів. До іспиту допускаються аспіранти, які відвідали усі аудиторні заняття та набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою (тестові завдання, ситуаційні задачі, усний та письмовий контроль теоретичних знань, практична перевірка навичок та вмінь, програмований комп'ютерний контроль) відповідно до ОНП.

11. Оцінювання дисципліни.

Оцінка за дисципліну визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність та балу за підсумковий модульний контроль і відображається за 200-бальною шкалою. Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант – 200 балів (100%), мінімальна – 120 балів.

Бали з дисципліни конвертуються у традиційну п'ятибальну шкалу за абсолютними критеріями, як наведено у таблиці.

Таблиця 1. Шкала оцінювання навчальної дисципліни
«Соціальна медицина»

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за п'ятибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 120 до 149 балів	«3»
119 балів і нижче	«2» – незадовільно

Оцінка з дисципліни вноситься науковим керівником до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю», «Індивідуального навчального плану аспіранта/здобувача».

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання визначаються за національною шкалою – «5», «4», «3», «2» та шкалою ECTS – A, B, C, D, E, FX, F (Табл. 2, Табл. 3, Табл. 4).

Таблиця 2. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою модульного контролю
180 - 200	A	відмінно
165 - 179	B	добре
150 - 164	C	
135 - 149	D	задовільно
120 - 134	E	
70 - 119	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 69	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 3. Уніфіковані критерії оцінювання навчальних досягнень, знань та вмінь (відповідь на навчальній практиці)

5 (відмінно)	A	Виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпано точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності
4,5 (дуже добре)	B	Аспірант має ґрунтовні знання, вміє застосовувати їх на практиці, але може допустити деякі неточності, окремі помилки в формулюванні відповідей
4 (добре)	C	Виставляється за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематизовано, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання. Відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках
3,5 (більш ніж задовільно)	D	Виставляється аспірантові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно
3 (задовільно)	E	Аспірант має прогалини в знаннях з теми. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні
2 (незадовільно)	FX	Аспірант має фрагментарні знання з теми. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал
1 (незадовільно)	F	Аспірант повністю не знає програмного матеріалу, відмовляється відповідати

Таблиця 4. Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали для дисципліни «Соціальна медицина»

Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS	Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS
4,97-5	120	3,97-4,0	95
4,93-4,96	119	3,93-3,96	94
4,89-4,92	118	3,89-3,92	93
4,85-4,88	117	3,85-3,88	92
4,81-4,84	116	3,81-3,84	91
4,77-4,8	115	3,77-3,80	90
4,73-4,76	114	3,73-3,76	89

4,69-4,72	113	3,69-3,72	88
4,65-4,68	112	3,65-3,68	87
4,61-4,64	111	3,61-3,64	86
4,57-4,6	110	3,57-3,60	85
4,53-4,56	109	3,53-3,56	84
4,49-4,52	108	3,49-3,52	83
4,45-4,48	107	3,45-3,48	82
4,41-4,44	106	3,41-3,44	81
4,37-4,4	105	3,37-3,40	80
4,33-4,36	104	3,33-3,36	79
4,29-4,32	103	3,29-3,32	78
4,25-4,28	102	3,25-3,28	77
4,21-4,24	101	3,21-3,24	76
4,17-4,20	100	3,17-3,20	75
4,13-4,16	99	3,13-3,16	74
4,09-4,12	98	3,09-3,12	73
4,05-4,08	97	3,05-3,08	72
4,01-4,04	96	3,01-3,04	71
		3,0	70

Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення забезпечення

1. Матеріально-технічне забезпечення: Ноутбук Asus, мультимедійний проектор NEC NP29LP (рік введення в експлуатацію 2016 – 1 шт.).
2. Інформаційний ресурс: навчально-методична література .
3. Дані інформаційної мережі з розробки політики на основі наукових даних (EVIPNet).
4. Інструментальні засоби "SUPPORT" щодо розробки політики охорони здоров'я на основі наукових даних.
5. Дані мереж обміну інформацією про сучасні практики наукових досліджень в сфері охорони здоров'я (зокрема, Health Research Web (www.healthresearchweb.org), Health Systems Evidence (www.healthsystemsevidence), PDQ-Evidence (www.pdqevidence.org)).
6. Ресурси мереж EvipNet, SURE, TRAction и SUPPORT.
7. Бази даних та публікаціями ВООЗ, Світового Банку, ПРООН, ООН, UNICEF (The United Nations Children's Fund), інших міжнародних організацій.
8. Дані вітчизняних та міжнародних бібліотечно-інформаційних ресурсів, електронних баз даних медичних публікацій (PubMed, MEDLINE, The Cochrane Library тощо) та інші.

Рекомендована література

Основна (базова)

1. Основи сучасного менеджменту охорони здоров'я: навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / за ред. д.м.н Д.Д.Дячука. – К., Ієтерсервіс, 2015. – 418 с.
2. Менеджмент в охороні здоров'я: навчально-методичний посібник / Вороненко Ю.В., Проданчук М.Г., Гойда Н.Г., [та ін.]; заг. ред. акад. НАМН України Ю.В. Вороненка. – К.: Медицина України, 2014. – 334 с.

3. Громадське здоров'я: навчальний посібник [Грузева Т.С., Галієнко Л.І., Гречишкіна Н.В. та ін.]; за заг. ред. Грузевої Т. С., К.: Книга-плюс, 2021. 296 с 3. Oxford Textbook of Global Public Health, 6 edition. Edited by Roges Detels, Martin Gulliford, Quarraisha Abdool Karim and Chorh Chuan Tan. Oxford University Press, 2017. 1728 p.

4. Економіка охорони здоров'я : Підручник / За заг. ред. д.м.н., проф. Парія В.Д.; Національний медичний університет імені О.О. Богомольця. – Житомир: ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк»», 2021. – 288 с.

5. Економіка охорони здоров'я. Практикум для самостійної роботи / В.Д. Парій та ін.; під ред. В.Д. Парія. Київ, 2018. – 67 с.

6. Економічний аналіз використання ресурсів в системі охорони здоров'я / В.Д. Парій та ін.; за заг.ред. проф. В.Д. Парія. Житомир: «Полісся», 2015. 148 с.

7. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навч. посібник / Штурмінський В. Г., Кусик, Н. Л., Рудинська О. В. - Одеса: Вид. Гельветика, 2020. - 176 с. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/29900>.

8. Модернізація менеджменту та публічного управління в системі охорони здоров'я [Текст] : монографія / [Р. Р. Августин та ін. ; наук. ред. М. М. Шкільняк] ; Тернопіл. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : Крок, 2020. - 559 с. http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38546/1/Mon_uzoz_t.pdf.

9. Соціальна медицина як основа менеджменту в охороні здоров'я [Текст] : навч. посіб. / Погоріляк, Р. Ю.; Рогач, І. М.; Слабкий, Г. О.; Качала, Л. О.; Кручаниця, В. В.; ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Ф-т післядиплом. освіти. - Ужгород : Говерла, 2015. - 278 с.

Допоміжна

1. Environmental health inequalities in Europe. Second assessment report. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2019. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

2. European health report 2018. More than numbers – evidence for all. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2018.

3. Islam MM. Social Determinants of Health and Related Inequalities: Confusion and Implications. Front Public Health. 2019; 7-11. Published 2019 Feb 8. doi:10.3389/fpubh.2019.00011

4. Thirteenth general programme of work 2019–2023 [Електронний ресурс] / Geneva: WHO, 2018. – Режим доступу : <https://www.who.int/about/what-we-do/thirteenth-general-programme-of-work-2019-2023>. – Назва екрану

5. WHO Housing and health guidelines. Geneva: World Health Organization; 2018. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

6. World health statistics 2020: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals / World Health Organization. - 2020 - 92 с.

7. World Population Prospects 2019. Highlights. - United Nations. - New York, 2019 – 46 с.

8. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2020 років [Електронний ресурс] / МОЗ України. Міжнародний фонд «Відродження». – К., 2015. – 41 с. – Режим доступу : <http://uoz.cn.ua/strategiya.pdf>

9. Gregory Schwaid. Board Review in Preventive Medicine and Public Health. ELSEVIER., 2017. 450 p.

10. Liam J. Donaldson, Paul Rutter Donaldson's Essential Public Health, Fourth Edition. CRC Press, Taylor&Francis Group, 2017. 374 p.

11. World health statistics 2021: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals. - World Health Organization, 2021 – 121 с.

12. Health at a Glance: Europe 2020. State of health in the EU cycle. - OECD/European Union. - 2020. – 235 с.

13. Global burden of 369 diseases and injuries in 204 countries and territories, 1990–2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. – Lancet. - 2020; 396: P. 1204–1222.

14. Біостатистика: підручник / [Грузева Т.С., Лехан В.М., Огнєв В.А. та ін.]; за заг. ред. Грузевої Т.С. – Вінниця: Нова Книга, 2020. – 384 с.

15. Доклад о состоянии здравоохранения в Европе 2018. Больше, чем просто цифры: фактические данные для всех. Основные положения – ВОЗ, 2019. (режим доступа: <https://www.euro.who.int/en/data-and-evidence/european-health-report/european-health-report-2018>)

16. Доклад о состоянии здравоохранения в мире 2013 г. ВОЗ, 2013. 206 с. (режим доступа: www.who.int/whr/2013/report/ru).

17. Білінська М. М. Політика та управління в секторі економіки та фінансування системи охорони здоров'я в Україні: навчальний посібник / М. М. Білінська, Н. О. Васюк, С. Г. Бойко; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, каф. соц. і гуманітар. політики. - К.: НАДУ, 2017. - 106 с.

18. Журавель В. І., Журавель В. В. Холакратична система управління – запорука трансформаційних змін у медичній галузі / Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць / [гол. ред. Ю. І. Колісник-Гуменюк]. Київ Львів-Бережани-Гомель. 2020. Вип. 6. – С. 373-383.

Нормативні і законодавчі акти

1. Конституція України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-D0%B2%D1%80>

2. Господарський кодекс України від 16.01.2013 № 436-IV / <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

3. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доп. / <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», 1993 / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

5. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 19.10.2017 р. / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2168-19#Text>

6. Методика розрахунку вартості послуги з медичного обслуговування. Затверджена Постановою КМУ від 27 грудня 2017 р. № 1075 / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-2017-%D0%BF#Text>

7. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою», введено в дію Указом Президента України від 18 серпня 2021 року № 369/2021 / <https://www.president.gov.ua/documents/3692021-39713>

8. Постанова КМУ «Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у II-IV кварталах 2021 року» від 15.02.2021, № 133 / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133-2021-%D0%BF#Text>

9. Указ президента України №261/2021 «Про заходи щодо підвищення конкурентоспроможності закладів охорони здоров'я та забезпечення додаткових

гарантій для медичних працівників». / <https://www.president.gov.ua/documents/2612021-39229>

10. Пакети медичних послуг: зміст та підхід до контрагування закладів охорони здоров'я / НСЗУ, 07.02.2020 р. // Режим доступу – https://nszu.gov.ua/storage/editor/files/paketi_07022020_1581100466.pdf medichnikh-poslug-

11. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

Інформаційні ресурси

- Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int
- Европейская база данных «Здоровье для всех» www.euro.who.int/ru/home - Кохрейнівський центр доказової медицини www.cebm.net
- Кохрейнівська бібліотека www.cochrane.org
- Національна медична бібліотека США – MEDLINE www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed - Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
- Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov
- Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua
- Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх»: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
- Журнал British Medical Journal www.bmj.com
- Журнал Evidence-Based Medicine www.evidence-basedmedicine.com